

Henk van de Graaf

Mint alkalmas eszköz...

A Németalföldi Románia-tanács Alapítvány története és jelentősége

Amikor 1968-ban a feleségemmel Romániába mentünk, az első másfél évben szinte egyetlen honfitársunkkal sem találkoztunk. Csak a hetvenes évek közepén vált szokássá, hogy ha az úton németalföldi jelzésű autó jött szembe, a fényszórónkat rávillantottuk vagy kézfelemeléssel köszöntünk egymásnak. De ha ugyan-ezt a kilencvenes években is így csináljuk, közveszélyt jelentettünk volna az utakon. Hiszen akkor folyamatosan csak köszöngethettünk volna egymásnak. Az akkor látott sok németalföldi között lehet, hogy volt néhány turista is, de túlnyomó többségük egyházi ember volt, aki partnergyülekezete felé tartott, vagy onnan hazafelé.

Ezeknek az embereknek a többsége ismerte a Németalföldi Románia-tanács Alapítványt, [holland betűszóval:] az SRBN-t¹, és ők egymást is az SRBN útján ismerték meg. Az SRBN 1993-ban jött létre Németalföldön. Mi volt ez az alapítvány, miért jött létre, és miben állt a tevékenysége? A következőkben erről lesz szó.

Előzmények

*Gyülekezeti csoportok és az országos egyházi diakonátus**

A Romániával kapcsolatos gyülekezeti munkacsoportok között és az ügynevezett Európa-bizottság között nem volt jó a kapcsolat. Az Európa-bizottság a két

---

¹ Teljesen: Stichting Roemenië Beraad Nederland.

* A németalföldi protestánsoknál mind gyülekezeti, mind a magasabb szinteken a presbitérium mellett külön testület a diakónusoké. Ezt a saját pénzgazdálkodást folytató testületet nevezük – jobb híján – diakonátusnak.

nagy református (hervormd és gereformeerd)** egyháznak az Európán belüli segélyezést irányító közös szervezete volt.

Az 1975-ös romániai árvizek és az 1977-es földrengés alkalmából élelmiszer-, ruházat- és gyógyszerküldemények formájában történt alkalmi segélyezés mellett a 70-es évek közepén mintegy 40 református és szigorú református gyülekezeti csoport kezdett rendszeresen úgynevezett „illegális” segélyezéssel is foglalkozni. Ez abban állt, hogy Bibliákat, énekeskönyveket, vallásos könyveket és gyermekeknek való vallásoktató anyagokat csempésztek Romániába.

Az Európa-bizottság tagjai egészen másképpen látták a kelet-európai és sajátosan a romániai kommunista valóságot, mint az említett gyülekezeti csoportok tagjai. Úgy gondolták, hogy abban a rendszerben jó dolgok is vannak, és hogy az egész valamilyen használható szocialista kísérleti terep. Arend Rohaan, a kelet-európai országokba és köztük Romániába irányuló illegális segélyezés egyik vezéralakja így írt erről:

„Az ilyen vélekedés vajon csak tudatlanság volt? [...] Hiszen mind tudtuk, hogy van elnyomás, vannak kényszermunkatáborok, van félelem és önkény; tudtuk, milyen embertelen körülmények vannak a testi és szellemi fogyatékosok és öregek otthonaiban. De a Nyugat ezt nem akarta meghallani, sem a politika, sem az egyházak...”²

Amikor 1974-ben dr. Albert van den Heuvel, a református zsinat titkára ösztönzésére az Európa-bizottság munkájába az egykor Kelet-Európában tanult diákokat mint az általuk megismert országok szakértőit is bevonták, engem neveztek ki a romániai ügyek tanácsadójává, s ezzel az Európa-bizottság tagjává. Ebben a minőségemben összekötő kapocs lettem az illegális segélyezéssel foglalkozó csoportok felé. Ahogy Arend Rohaan is említi:

„Úgy tűnik, mégis lesz valami belőle, amióta Henk van de Graaf lelkipásztor is benne van, aki Kolozsváron tanult. Ő annyira jól ismeri Romániát, hogy volt, aki

---

** A továbbiakban a „református”, illetve a „szigorú református” elnevezést használjuk a hervormd, illetve a gereformeerd jelzők helyett. A két név 2004 óta nem használatos, a két egyház „protestáns” néven egyesült.

² Rohaan, Arend J.: *Verschoven grenzen*. ICTO-III, Hoogeveen 1991, 177–178. Magyarul is megjelent, *Átjárható határok* címen.

azt kérdezte tőlünk Romániában: »Graafot is tetszik ismerni?« Ha valaki ismerte Van de Graafot, akkor abban már megbíztak...»³

Számtalan más, segéllyel kapcsolatos ügy mellett így azok a tervek is megfelelő figyelmet kaptak, amelyekkel kapcsolatban az Európa-bizottság egésze boldog tudatlanságban leledzett: nem tudta, hogy bizonyos anyagokat csak úgy lehet Romániába juttatni, ha azokat odacsempézik. Az Európa-bizottság az egyház hivatalos testületeként nem akarta magát az illegális segélyezéssel kapcsolatba hozni. Nem bíztak azoknak a csoportoknak a fáradságot nem ismerő és bátor aktivistáiban, akiket hajtott az a vágy, hogy magyar ajkú testvéreiknek azt az egyházépítő vallásos anyagot beszerezzék, amely úgy kellett nekik, mint a falat kenyér. Arról sem volt tudomásuk, hogy Erdélyben milyen nagyon várták a Bibliákat és az énekeskönyveket, és hogy az ottaniak milyen kockázatokat vállaltak ennek a segítségnek az átvételével. Mivel nem voltak ismeretei a romániai (és az ottani gyülekezeti és egyházi) életről és nyomorúságokról, az Európa-bizottság nem tudta ezeket a csoportokat tanáccsal ellátni, nem akarta munkájukat koordinálni, még kevésbé pedig anyagilag támogatni őket. Megpróbálták ezeknek a csoportoknak a nagyon fontos tevékenységét figyelmen kívül hagyni.

Ebben az áldatlan helyzetben 1983-ban Arend Rohaannal megegyeztünk abban, hogy létrehozunk egy „Románia-tanácskozást”, amelynek az a célja, hogy bátorítsa és tájékoztassa a Romániával foglalkozó gyülekezeti munkacsoportokat. A tanácskozó bizottság, amelyen 1986-ig én elnököltem, s amelyben rajtam kívül az Európa-bizottságnak egy másik munkatársa is részt vett, évente kétszer ülésezett. Hat évig működött, amíg aztán 1989-ben az egész egyeztető tanácskozás zátonyra futott.

A kezdeményezés az Európa-bizottság rosszindulata és megbízhatatlansága miatt futott zátonyra. 1989 tavaszán az országos diakonátus gyülekezeti adakozást hirdetett Románia katasztrofális helyzetére való tekintettel. A felhívásnak nagy visszhangja volt, minden gyülekezet bőkezűen adakozott. De ahelyett, hogy a perselyes adományok egészét Romániának juttatták volna, az országos diakonátus azt állította, hogy Románia pusztán mintaként szolgált a világ egészének nyomorúságához, s ezért a begyűlt pénzt nemcsak az európai, hanem a teljes világdiakonátusnak kell adni. És amint kiderült, a világdiakonátus a pénzből

---

³ Rohaan, Arend J: i. m. 184.

tényleg csak 300 000 guldent adott a romániai segélyezés céljára.⁴ Ez a Romániáért derekasan kiálló gyülekezeti csoportoknál kiverte a biztosítékot. Ezek a munkacsoportok többé egyáltalán nem kívántak együttműködni az Európa-bizottsággal. Ment mindenki a maga útján. És akkor bekövetkezett a romániai rendszerváltás!

Segítség a bajban

Ceaușescu bukása és a romániai politikai változások nyomán a németalföldi gyülekezeteket mint egy Golf-áramlat, úgy öntötte el a segítőkészség azok az emberek iránt, akiknek a diktatúra és a szegénység rettenetes valóságát kellett átélniük. Az egész országból élelmiszersomagokkal, ruhaneművel és mindenféle háztartási holmival⁵ sebtiben megrakott teherautók és teherautóoszlopok indultak Románia felé. Ennél az első segélyáradatnál magánál is fontosabb volt az a körülmény, hogy a református és szigorú református gyülekezetekben a már meglévő úgynevezett „Románia-munkacsoportok” mellett gomba módra jelentek meg és szaporodtak a segíteni akaró munkacsoportok, bizottságok és alapítványok.

Bár az európai országok 1990-ben határozatot hoztak arról, hogy melyik ország Románia melyik térségét karolja fel, és ebben Németalföldnek és a Szovjetunióknak Moldovát jelölték meg, némi puhatolózás után a németalföldi munkacsoportok úgy döntöttek, hogy az időközben számukra már meghitté és ismertté vált magyar ajkú térségeknél maradnak, és ott fognak segíteni, ahol közvetlen hitestvéreik élnek.⁶

A Németalföldről Romániába irányuló segélyszállítók „gyűrődása” közben először úgy tűnt, hogy mégiscsak lesz valami a Románia-csoportok és az Európa-bizottság kapcsolatából. Az Európa-bizottság összehangoló (koordináló) tervet készített, hogy a németalföldi segélyezést jobb irányba tereljék, és a segélyeknek kiterjedtebb szórását biztosítsanak. Felhívták a Romániában kapcsolatokkal rendelkező munkacsoportokat és azok vezető testületeit, hogy a segítségnyújtás rendjén lépjenek összeköttetésbe az egyház által kijelölt három kapcsolattartó

---

⁴ Theo van der Voort. In: *Kerkinformatie* (1990. febr. 1.).

⁵ Juhászné Dobai Erzsébet: *Segélysztorik 1989*. Exit Kiadó, Kolozsvár 2015. című elgondolkodtató és ugyanakkor humoros könyvéből megtudható, milyen jellegű segélyholmikról van szó.

⁶ *25 jaar hulp aan Oost-Europa* [25 év segítségnyújtás Kelet-Európának]. Commissie Oost-Europa Zwolle, 2004, 13.

személlyel. Ezt az elképzelést a két erdélyi püspök, Csiha Kálmán és Tókécs László lelkesen üdvözölte.⁷ A zwollei Kelet-Európa-bizottság vállalta, hogy kiszemeli a kapcsolattartó személyeket, és így a bizottságnak sikerült 1992-ben három kapcsolattartó személyt találni, akik készek voltak Románia 23 régiójában tanácsot, tájékoztatást adni a németalföldi segélyező csoportoknak. Úgy tűnt, hogy így kialakul egy megbízható hálózat.⁸

De ehelyett az történt, hogy a Románia-munkacsoportok és az Európa-bizottság között mégsem javultak a kapcsolatok. Az Európa-bizottság ugyanis a kapcsolatok folytatását úgy képzelte el, hogy azt a Románia-munkacsoportok ne ellenőrizzék. Nagy léptékű segélyprogramban gondolkodott, és az volt a véleménye, hogy a hevenyészett gyülekezeti munkacsoportok csak belekotárkodnak ebbe.⁹ Másrészt a gyülekezeti munkacsoportok, a hivatalos országos egyházi diakonátussal szemben már évek óta fennálló bizalmatlanság miatt nem tartottak igényt a vele való kapcsolatra. Ők akár a zwollei bizottság által kijelölt magyar kapcsolattartó személyek útján, akár nélkülük közvetlenül megtalálták az utat az erdélyi magyar gyülekezetekhez.

Az SRBN létrejötte

Időközben a németalföldi csoportok rájöttek, hogy a legtöbb helyen hosszú távú segítségre, kapcsolattartásra van szükség, s ehhez nekik is kell a folyamatos tájékoztatás. Világossá vált, hogy a legtöbb újonnan alakult munkacsoport nem ismerheti kellőképpen annak a gyülekezetnek és tagjainak az életkörülményeit, egyházi helyzetét, amelynek és akiknek ők segítséget nyújtottak, vagy segítséget nyújtani készültek.

Mivel ténylegesen szükség volt kölcsönös tájékoztatásra, az elképzelések egybehangolására, alapos megfontolásra, eszmecserére és egymástól tanulásra, 1991-ben és 1992-ben a már fentebb említett „Románia-tanácskozás” folytatásaként megbeszéléseket tartottunk Klaas Eldering egykori kolozsvári cserediák elnöke alatt a Románia-csoportokkal. 1991 novemberében ezeknek a

---

⁷ *Kerkinformatie* (1991. jan. 1.).

⁸ *25 jaar hulp aan Oost-Europa*, 33.

⁹ Sally van de Graaf-Leentfaar: *Gemeentecontacten tussen gemeenten in Nederland en Roemenië* [Németalföldi és romániai községek gyülekezeti kapcsolatai]. Stichting Roemenië Be-raad Nederland 1997, 33–34.

csoportoknak több mint 60 képviselője gyűlt össze, hogy beszéljünk a segélykapcsolatokról. Miután egyeztettem Arend Rohaannal és Klaas Elderinggel, 1992-ben azt javasoltam, hogy hozzunk létre önálló alapítványként egy Románia-tanácsot, amely segítsen megoldani a sok csoport különböző gondjait. A Románia-csoportok egyik 1992. november 30-án Arnheimben tartott összejövetelének kezdetén előterjesztettem ezt a javaslatot. Ezt követően a 80 résztvevő egyhangúlag elhatározta, hogy fel kell állítani egy egyházi háttérű Románia tanácsot, amelynek az is feladata lesz, hogy tárgyaljon az Európa-bizottsággal a lehetséges együttműködés és anyagi támogatás érdekében. Az utóbbinak semmilyen kedvező eredménye nem volt, ezért aztán egy következő összejövetelen, 1993. március 17-én a Románia-csoportok 70 képviselője megszavazta a független egyházi Románia-tanács felállítását. Kijelöltünk egy ideiglenes vezetőséget, amelyben Klaas Eldering lelkipásztor lett az elnök, a titkár pedig Jan Struyk lelkipásztor, aki korábban ugyancsak a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet diákja volt.

Tekintettel arra, hogy elsősorban református és szigorú református háttérű csoportokról volt szó, és hogy az alapítvány minél szélesebb körű támogatást kapjon, a németalföldi református egyház zsinatának elnökeként felvettem a kapcsolatot testvérszervezetünk, a szigorú református egyházak egyetemes zsinatának elnökével, Pieter Boomsma lelkipásztornal. Örömmel beleegyezett abba, hogy hozzuk létre az alapítványt. Tervünkbe bevontuk Hermán János lelkipásztort is. Klaas Eldering vállalta, hogy az alapítványt szervezetileg lábra állítja.

1993. május 5-én az „előkészületben lévő Németalföldi Románia-tanács Alapítvány” mint „az egyházi Románia-csoportok munkáját támogató országos szervezet” levelet írt a készülő intézményről a presbitériumoknak és a Románia-csoportoknak. A hivatalos alapító okiratot 1993. szeptember 29-én bocsátották ki, amelyet dr. G. H. van de Graaf, Hermán János és Pieter Boomsma lelkipásztor mint alapítók aláírásukkal hitelesítettek.

A Németalföldi Románia-tanács Alapítvány céljáról és munkamódszeréről az alapszabályzat ezt mondja:

2.1. szakasz: a. Az alapítványhoz csatlakozó csoport vagy csoportok szükségleteit szolgáló tevékenységek kezdeményezése, ösztönzése, összehangolása, támogatása, felügyelete és kivitelezése. b. Az alapítvány működési területe kiterjed minden olyan eszményi, szociális vagy szociális-gazdasági célt szolgáló tevékenységre, amelyben Németalföld elsősorban adakozó, Románia pedig elfogadó, és

mindarra, ami a romániai szükség enyhítését és az ország hátrányos helyzetének csökkentését szolgálja.

2.2. szakasz: Célja eléréséhez az alapítvány többek között arra törekszik, hogy

- segítsen a teendők összehangolásában, különböző szolgáltatásokat nyújtson, tanácsot és felvilágosítást adjon;
- összejöveteleket szervezzon;
- építsen ki kapcsolatokat, folytasson tanácskozásokat egyházi, társadalmi és hatósági testületekkel;
- állítson össze és adjon ki mind belső használatra, mind nagyobb nyilvánosság számára publikációkat, közöttük saját tájékoztató lapot;
- alkalmazzon tanácsadóként, koordinátorként harmadik személyeket, vagy kérje ki ilyenek tanácsát;
- gyűjtsön információt, és azt bocsássa a csatlakozók és/vagy a résztvevők rendelkezésére.

3.5. szakasz: Az alapítvány legalább évente kétszer összejövetelt tart a csatlakozókkal és a résztvevőkkel.

Alakuláskor az alapítvány elöljárósága: Klaas Eldering elnök, Jan Struyk titkár, Wil Bakker pénztáros, valamint Hans Bianchi és Arend Rohaan tagok voltak.

Munkában az SRBN

Áttekintés az 1993-ban meglévő kapcsolatokról

Az új elöljáróság azonnal munkához látott. Azzal kezdték, hogy összeállították a németalföldi csoportok, alapítványok, gyülekezetek és/vagy személyek listáját, amelyeknek és akiknek akkor pillanatnyilag ismert kapcsolatuk volt magyar református gyülekezetekkel.

A listából¹⁰ először az derült ki, hogy egyelőre még kizárólag az erdélyi református egyházhoz tartozó gyülekezetekkel és személyekkel épültek kapcsolatok. Ami érthető is, hiszen az 1990 előtti illegális kapcsolatok sajátosan a magyar református hittestvérekre voltak tekintettel, és ezek a kapcsolatok voltak a későbbi kiterjedtebb segélyezés kiindulópontjai. Az ugyanazon református családhoz

---

¹⁰ *Hongaarse reformatorische kerken in Roemenië en hun buitenlandse contacten voor zover bekend* [A magyar protestáns egyházak Romániában és ismert külföldi kapcsolataik]. Megjelent az SRBN megbízásából (1993). A németalföldi és magyar partnergyülekezetek listájának közlése nem felel meg a jelen dolgozat feltételeinek.

hittestvéreként való összetartozás a továbbiakban is összekötő láncszem maradt a kapcsolatok építésénél.

Az áttekintésből az is kiderül, hogy a királyhágómelléki egyházkerület 252 gyülekezetéből 100 gyülekezetnek volt külföldi kapcsolata, amelyből 75 németalföldi volt. Az erdélyi egyházkerület 479 gyülekezetéből 179-nek volt külföldi kapcsolata, amelyből 175 németalföldi.

Az első SRBN összejövétel

1994. október 1-jén volt az SRBN első országos összejövetele. Ezen Marianna van de Graaf Remények és kétségek között címen beszámolót tartott azokról a tapasztalatairól, amelyeket az előző két év alatt a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet hallgatójaként gyűjtött. A délutáni ülésen csoportmegbeszélések voltak.

Az SRBN-hez pillanatnyilag 85 résztvevő csatlakozott, s ez a szám a következő években meredeken nőtt. Az SRBN első esztendejének elteltével új elnököt kellett keresni. Klaas Eldering másfél évvel korábban úgy vállalta az elnökséget, hogy csak addig marad, amíg az SRBN teljes gőzzel üzemelni fog. Ez most ténylegesen bekövetkezett. Utóda Jonnie van Herk-Bosch asszony lett.

Tájékoztató füzet (infómappa)

Az SRBN munkájának a csoportoknál leginkább értékelt része az úgynevezett infómappa volt, amelyet 2003-ban Románia-kézikönyvre kereszteltek át. A Románia-kézikönyvben nagyon nagy számú tájékoztató rovat szerepelt, mint például fontos németalföldi és romániai címek jegyzéke, utazási és szállítási dokumentumok, egészségügyi biztosítás, intézmények, gyermekotthonok; volt benne mezőgazdaságról szóló rész; gyülekezeti kapcsolatok; pénzügyi kérdések és támogatási lehetőségek; áttekintés az igényekről és a kínálatról.

A különálló lapokból összeillesztett, könnyen bővíthető, kiegészíthető kézikönyv mellett a résztvevők évente négyszer tájékoztató körlevelet kaptak. Később az időközi és aktuális közleményeket az SRBN honlapján (www.roemenieberaad.nl) tettük közzé.

A munka összehangolása és az SRBN növekedése

Mind a kézikönyv számára szükséges kiegészítések, a beszámolók aktualizálása, mind a Romániából és Németalföldről érkező érdeklődések összehangolása

napi rendszerességgel végzendő, időigényes munka volt. Ezt az óriási munkát 1996 óta Dineke Rohaan-Kreijkes vállalta. Megfizethetetlen volt, amit ő fizetség nélkül végzett!

Az SRBN az ügyek összehangolásánál és tanácsadó tevékenységében két szempont alá rendelte döntéseit: a) Használ-e ez a romániai embereknek? b) Használ-e ez a mi tagjainknak?

Az SRBN hamarosan óriásira duzzadt. 1994-ben 85 részt vevő csoportot és alapítványt fogott át, 1995-ben a résztvevők száma 113-ra, majd 1998-ban 205-re, végül 2003-ban 380-ra nőtt!

Témacsoportok és szaktanácsadók

Annak érdekében, hogy jól szolgálhassa a különböző csoportok sajátos érdeklődését és céljait, az SRBN a szervezeten belül öt témacsoportot alakított ki: 1) mezőgazdaság és agráripár; 2) egyházi feladatok és gyülekezeti kapcsolatok, gyermekmunka, ortodox egyház, oktatás; 3) ifjúság- és gyermekvédelem, fogyatékkal élők, idősek gondozása; 4) általános ügyek és új igények bizottsága; 5) hosszú távú összefeladatokra néző (strukturális) tervek, tervezés, ipar, üzletek, turizmus, utazási és szállítási tájékoztatás, gyakornoki helyek. Mindegyik témacsoportnál egy vagy több szakembert és tanácsadót lehetett elérni.

Országos SRBN-napok

Az írásbeli közlés és tájékoztatás mellett az SRBN-hez tartozó csoportoknak rendkívül fontos volt a személyes találkozás. Az SRBN országos összejövetelein a résztvevők száma 100 (1995) és kereken 300 (2003) között váltakozott. Az összejöveteleken délelőttönként rendszerint előadások hangzottak el, és azokat megbeszélés követte, délután pedig munkacsoportokban beszéltek meg különböző témákat.

Előadások és kiadványok

Az előadásokat az SRBN a legtöbb esetben saját kiadványaiként meg is jelentette. Az alábbi kiadványokról van tudomásom.

– *De Hongaarse reformatorische kerken in Roemenië en hun buitenlandse kontakten voor zover bekend* [A magyar protestáns egyházak Romániában és ismert

külföldi kapcsolataik]. Megjelent a Stichting Roemenië Beraad Nederland megbízásából. Szerk. a zwollei Kelet-Európa-bizottság, 1993. márc.

– Marianna van de Graaf: *Tussen hoop en wanhoop*, 1994.

– Coen Stork (Németalföldi egykori romániai nagykövete): *Mensenrechten in Roemenië* [Emberi jogok Romániában]

– Frederique Kram: *Hulpverlening 1989–1995 door protestantse christelijke organisaties in Roemenië* [Protestáns keresztyén szervezetek segélyezési munkája Romániában 1989–1995], 1995.

– Sógor Géza: *Hulpverlening vanuit de ogen van een Hongaar in Roemenië* [Segélyezés romániai magyar szemmel nézve], 1995.

– Lonneke Timmers: *Farmacie en apothekerswezen in Roemenië* [Gyógyszerészet és gyógyszertárak Romániában], 1996.

– Gerard Geitenbeek: *Landbouw in Roemenië* [Mezőgazdaság Romániában], 1996.

– Hermán-Mostert Hannie és János: *Verhouding Hongaren en Roemenen op basis van respect, politiek en diaconale hulpverlening* [Román–magyar kapcsolatok a kölcsönös tisztelet, a politika és a diakóniai segélyezés szemszögéből], 1996.

– Sally van de Graaf-Leentfaar: *Gemeentecontacten tussen gemeenten in Nederland en Roemenië* [Németalföldi és romániai községek gyülekezeti kapcsolatai], 1997.

– Wim Lamfers – Hermán-Mostert Hannie és János: *Over de Roemeens-orthodoxe Kerk* [A román ortodox egyház], 1998.

– Jef Helmers: *De Roma in Roemenië* [Cigányok Romániában], 1998.

– Dineke és Arend Rohaan: *Wat doen die Roemenië-groepen eigenlijk? Enquête gehouden in februari 1999 over het werken en functioneren van bij de SRBN aangesloten werkgroepen* [Mit csinálnak tulajdonképpen a Románia-munkacsoportok? 1999 februárjában készült felmérés az SRBN-hez csatlakozott csoportok munkájáról és működéséről], 1999.

– R. A. C. Hoksbergen: *Wat kunnen we doen voor Roemeense kinderen?* [Mit tehetünk a romániai gyermekekért?], 2000.

– Tüski Márta: *Over de református kerk* [A református egyház], 2000.

– Kató Béla: *Help, wij worden geholpen!* [Segítség, mert segítenek!], 2001.

– Jan Willem Bos: *Roemenië Actueel* [A mai Románia], 2001.

– Sally van de Graaf-Leentfaar: *Verleden, heden en toekomst van de gemeentcontacten* [A gyülekezeti kapcsolatok múltja, jelene és jövője].

– A. M. Oostlander: *De EU en Roemenië* [Az Európai Unió és Románia].

– Kállay László: *Het samenleven van verschillende nationaliteiten* [Különböző nemzetiségek együttélése], 2002.

– G. Henk van de Graaf: *Waarom de Stichting Roemenië Beraad Nederland? Over het ontstaan en het bestaansrecht van de SRBN* [Mi szükség van az SRBN-re? Az SRBN létrejötte és működésének jogosultsága]. Az SRBN tízéves fennállása alkalmából, 2003.

– Leen v. d. Waal (EU parlamenti képviselő): *Maatschappelijke bewustwording op weg naar een democratische samenleving* [Közösségi tudatra ébredés a demokratikus társadalom felé vezető úton], 2003.

– Gabi van Rijn (Operations Villages Roumain): *Toerisme* [A turizmus], 2005.

– Suzanne Vergouwe: *Jongeren* [Az ifjúság], 2005.

– Arnoud Eimers: *MATRA/KPA subsidie* [MATRA/KPA támogatások], 2005.

– P. van Abshoven – F. Brinkman: *Wat koop ik ervoor?* [Mit tudok én ezért venni?], 2005 (Az idők helyzete Romániában, amiről a következő előadás is szólt:)

– P. van Abshoven – F. Brinkman: *Ze gaan toch zo dood* [De hát ezek úgyis meg fognak halni], 2005.

– H. Helmich (igazgató): *NCDO/KPA subsidie* [NCDO/KPA támogatások], 2008.

– Z. E. Călin Fabian (Románia nagykövete), 2008.

– Székely József: *Hongaarse református kerken* [Magyar református egyházak], 2008.

– J. W. Bos (író, műfordító): *Boek verhalen Roemenië* [Könyvek mesélnek Romániáról], 2008

Évszám megjelölése nélkül:¹¹

Berszán István: *Ten oosten van Europa* [Európa keleti felén]; Arend Rohaan: *Onderwijs in Roemenië* [Oktatás Romániában]; Kállay Dezső: *De Református Kerk* [A református egyház]; Adorjáni László: *Helpen, maar hoe?* [Segítségnyújtás, de hogyan?]; Wim Lamfers: *De orthodoxe kerk en wij* [Az ortodox egyház és mi];

---

¹¹ Dineke Rohaan emlékezete szerint.

W. M. Schraven: *Concept gemeentecontact* [A gyülekezeti kapcsolat mint elgondolás]; *Het Vaderhart van God* [Isten atyai szíve] (holland és magyar nyelvű bibliatanulmány); Sally en Henk van de Graaf: *Liederen en teksten in het Nederlands en Hongaars* [Énekek és irodalmi szövegek hollandul és magyarul]; *SRBN in vogelvlucht* [Az SRBN madártávlatból]. Holland/román/magyar nyelvű kiadvány; *Wenskaarten* [Üdvözlőlapok]; *Medicijnen meenemen naar Roemenië* [Milyen gyógyszereket vigyünk Romániába]; Jonnie Bos, *Werkactie in Roemenië* [Lázás munka Romániában]; *100 recepten uit de Hongaarse en Roemeense keuken* [A magyar és a román konyha 100 receptje]; *Het oprichten van een Nederlandse stichting* [Németalföldi alapítvány létesítése].

Csoportmunka

Az országos SRBN-összejövetelek alkalmával tartott előadások mellett a munkacsoportokban folytatott megbeszélések is ugyanolyan jelentősek voltak a kölcsönös tájékoztatás, egybehangolás, találkozás, eszmecsere, és az esetleges nehézségek megbeszélése szempontjából. Külön témák szerinti csoportmegbeszéléseket tartottak a mezőgazdaságról, az egészségügyről, a gyülekezeti kapcsolatokról, a személyes lelkipozásról, a gyülekezeti kapcsolat és a segélyezés összefüggéséről, a kereskedelemről oda-vissza alapon, a turizmusról, oktatásról és egyházi munkáról, gyermekotthonokról stb.

Közzeti összejövetelek

1996 áprilisában az SRBN elöljáróságánál felmerült a javaslat, hogy a tavaszi országos összejövetel mellett tartsanak ősszel közzeti összejöveteleket. A javaslatot elfogadták, és így 1997-től kezdve minden évben tavasszal volt az országos SRBN-nap, ősszel pedig több közzeti összejövetel. Az országban különböző helyeken évente három-négy közzeti összejövetelre került sor. Ezekben a résztvevők száma változó volt, mintegy 40–60 résztvevő volt jelen. Minden ilyen összejövetelen volt bevezető előadás.

2002 októberében olyan összejövetel is volt, amelyen azok a gyülekezetek vettek részt, amelyeknek ugyanazon az erdélyi környéken voltak kapcsolataik, nevezetesen Szászrégen körzetében.

Megbeszélések más alapítványokkal és fórumokkal

Az évek során kezdeményeztük, hogy tartsunk egyeztetéseket olyan alapítványokkal, amelyek kapcsolatokat ápoltak Romániával, mint például a a németalföldi reformátusoké (SSBC), a független reformátusoké (Fundament), a keresztény református gyülekezeteké (KOEH), és a református egyház keretében működő Reformált Szövetségé (HOE). Olyan polgári fórumokkal is felvettük a kapcsolatot, amelyek Romániába segélyeket juttattak, de ugyanígy az iskolaszövetséggel és a Prins Bernhard Alapítvánnyal is.

Az Európa-bizottsággal megszakadt a kapcsolat, mert csak azzal a feltétellel volt hajlandó kapcsolatban maradni az SRBN-nel, ha az kiteszi az előjáróságából Arend Rohaant. Ő ugyanis személyesen bírálta azt az irányvonalat, amelyet az IKV (Interkerkelijke Vredesberaad = egyházközi béketanács) és a református, szigorú református világi diakonátus a békepolitika tárgyában követett. Az SRBN véleménye az volt, hogy ez a feltétel abszurdum, s ezért a továbbiakban eltekintett az Európa-bizottsággal való kapcsolattól.

Voltak viszont kapcsolatai különböző hatású fórumokkal. Így például 2000-ben az SRBN vezetősége megbeszélést tartott Mihnea Moțoc úrral, Románia németalföldi nagykövetével. Egy évvel később az SRBN-nek egy küldöttsége ismerkedési megbeszélésen vett részt a Németalföldi Külügyminisztérium több osztályvezetőjével.¹² Az SRBN ugyancsak 2001-ben részt vett a Polgári Községek Békepolitikai Fórumának Románia-összejövetelén. Ez a fórum koordinálta azt a 17 testvérvárosi kapcsolatot, amely Németalföld és Románia között fennállott.¹³

2001. május 16–18. között az SRBN küldöttsége, nevezetesen Sally van de Graaf-Leentfaar alelnök asszony, W. Konijnenbelt titkár, Arend és Dineke Rohaan részt vett egy református Románia-konzultáción a kolozsvári Bethlen Kata Diakóniai Központban, ahol jelen voltak svájci, németországi résztvevők, az AIDRom, valamint a nagyváradi és kolozsvári egyházkerület képviselői.

A konzultáció után H. Hoitinga úr (a felügyelő és tanácsadó testület elnöke), S. A. van de Graaf-Leentfaar asszony és W. Konijnbelt úr május 21-én informális

---

¹² *Jaarverslag* [Éves beszámoló], 2002. In: Sally van de Graaf-Leentfaar irattára.

¹³ *Verslag bijeenkomst van de landenkring Roemenië van het Platform Gemeentelijk Vredesbeleid 7 juni 2001* [Beszámoló a Polgári Községek Békepolitikai Fórumának 2001. június 7-én tartott Románia-összejöveteléről]. In: Dineke Rohaan irattára.

látogatást tett Bukarestben P. J. Wolters úrnál, Németalföld romániai nagykövetségénél.¹⁴

Különböző fórumok gyakran kértek az SRBN-től szaktanácsot, így például a jelentéstevők a 2003-as „Religious Freedom in new and future EU member states. Law and practice” [A vallásszabadság helyzete az Európai Unió új és eljövendő tagállamaiban] című jelentéshez.¹⁵

2006-ban Bukarestben létrehoztak egy transFORMA elnevezésű irodát, amely különböző szolgáltatásokat – összejöveteleket, helyiségeket, kapcsolatfelvételt, fordítókat és jogi tanácsadást – nyújtott, többek között az SRBN-hez csatlakozott alapítványoknak, egyesületeknek és munkacsoportoknak is.

Mit is végeznek valójában a Románia-csoportok?

1999 februárjában Dineke és Arend Rohaan felmérést készített azzal a címmel: Mit is végeznek valójában a Románia-csoportok? (A Románia-tanács Alapítványhoz tartozó munkacsoportok tevékenységéről és működéséről.) A felmérés rengeteg érdekes adattal szolgált.

Kapcsolattípusok. A felmérésből kiderült, hogy a Romániával fenntartott kapcsolatok 55%-át gyülekezetekből szerveződő munkacsoportok kezdeményezték, 45%-át pedig magánszemélyek. A kapcsolatok 75%-a egyértelműen egyházi jellegű volt, hiszen valamiképpen az egész gyülekezetet érintette.

Tevékenységek magyar és román részről. A partnerközösségek 64%-a végzett önálló tevékenységet. Például:

„diakóniai csoportot [...] hozott létre, boltot nyitott, élelmiszer- és ruhacsomagot osztott szét [...], ingyenkonyhát működtetett, kisbusszal időseket szállított, gyülekezeti termet és parókiát újított fel és épített, vezetőbizottságot választott, [...] takarítóbrigádot, [...] nőszövetséget, gyülekezeti kórust szervezett, bibliakört és ificsoprotot indított, evangelizációs hetet tartott, cigányklubot működtetett, [...] orvosi rendelőt vagy idősotthont épített, vízszivattyút javított.”

Honnan szerezzük a pénzt? Ha arra a kérdésre keressük a választ, hogyan is sikerült a németalföldi munkacsoportoknak előteremteni a szükséges anyagi fedezetet a segélyakciók lebonyolításához, igencsak érdekes kép tárul elénk a csoportok leleményességéről. A felmérés a következőket említi: gyülekezeti esték és

---

¹⁴ Sally van de Graaf-Leentfaar irattára.

¹⁵ www.rd.nl (2003. dec. 2.).

vásárok, fényképkiállítás, kórusnapok, kávékoncertek, szórakoztató kártyajátékok, kirakodóvásár, éves nagyvásár, karácsonyi gyűjtés és karácsonyi vásár, bolhapiac, bazár, szponzorakció, pénzátutalási akciók, perselyes adomány, a születésnapba befolyt összegek, játékkalkalmak szervezése, úgymint: kötélhúzás, gyermekjáték-délutánok, ki tud hosszabb szárítókötelet készíteni, ki tud hosszabb ideig szobabiciklit hajtani, egy cölöpön ülni, hintázni; építőkockák értékesítése, fánk, mézeskalács, hering és (füstölt) kolbász árusítása; németalföldi és romániai fényképekkel díszített születésnap naptárak készítése, virághagymavásár, képeslapkészítés és -értékesítés, árverések, ruhagyűjtés, használt cikkek eladása, cipődoboz akciók, vacsorakiszállítás, parasztkáposzta-készítés, zsemlesütés és -eladás, idősothton-takarítás, bádogdobozok és üres palackok gyűjtése.

A segítségnyújtás formái. Az esetek 17%-ban csak pénzbeli segítséget nyújtottak. A többi esetben segélyszállítmányok útján történt a segélyezés. Az egyes csoportok csupán egyetlen évben, 1998-ban 25 000 m³ igen változatos tartalmú segélyárut szállítottak. A támogatásra szánt javak egy részét a lakosság között osztották szét, legnagyobb részét azonban a magyar falvakban különféle projektek megvalósítására fordították. A támogatás több mint fele volt strukturális jellegű. A Romániában létrehozott munkahelyek száma 250-re tehető.

Romániai problémák. Arra a kérdésre, hogy a kapcsolat rendjén tapasztaltak-e problémákat, a csoportok 100%-ban igennel válaszoltak. A romániai problémák között többnyire a következők szerepeltek:

„mentalitás, motiváció, csüggedés, problémák a javak szétosztásánál, nyelvi akadály, nem tudnak szervezni, a lelkész és a gyülekezet közötti rossz kapcsolat, a segély magától értetődő elfogadása, a vállalkozók időnap előtti távozása az előre felvett összeggel, a hatóság körében és a felügyeletben tapasztalható bürokrácia és korrupció, a lelkészek gyakori cserélődése a gyülekezetekben, bizalmatlanság a lelkész iránt, románok és magyarok közötti ellentét, a jó kapcsolat kedvéért meg kell-e tanulni magyarul vagy románul, hogyan lehet a cigányokat segíteni? Más akarnak a hollandok és a magyar partnerek, irigység.”

[*Megjegyzés!* Számos úgynevezett „román” probléma szerintem részben „holland” probléma. A holland fél nemcsak annak nem volt tudatában, hogy a romániai magyar fél milyen helyzetben volt az utóbbi negyven évben, és van még most is, hanem híján volt az önismeretnek is. Piet van Veldhuizen lengyelországi tapasztalatai alapján írta le, hogy ott úgy tekintenek ránk, hollandokra, „mint

kotnyeles unokatestvérekre agyafúrt elképzelésekkel, akik túlságosan is a saját egyházi elgondolásaikat kívánják érvényesíteni. Úgy gondoljuk, hogy gyökeres változásra van szükségük”,¹⁶ ezért nem hagyunk fel azzal, hogy „megtanítsuk nekik a magunk szervezési módját, és ha lehet, a gondolkodásmódunkat is.”¹⁷]

A felsorolt problémák ellenére a csoportok 100%-a folytatni akarta a kapcsolatot, 94%-ának pedig határozott elképzelései is voltak a továbbiakra. 86%-a támaszkodott a testvércsoportoktól származó információkra, s ebben az SRBN hihetetlen népszerűségnek örvendett a csoportok körében.

Végezetül: a holland könyvelés. Arra a kérdésre, hogy mekkora összeg állt a csoportok rendelkezésre 1998-ban, igen változatos feleletek érkeztek, az összegek 2500 és 150 000 gulden között mozogtak. Az SRBN-hez tartozó csoportok 1998-ban összesen mintegy 5–5,5 millió guldent fordítottak segélyezésre. A segélyként szállított áru értékét 2,5 millió guldenre becsülték. A becsült érték 2002-ben a következő volt: évi 30 000 m³ segély; évi 10 millió gulden pénzbeli ráfordítás; hozzávetőleg 500 új munkahely teremtése.¹⁸

Az SRBN és a munkacsoportok munkájához kapcsolódó szárnyvonalak

A SRBN létrejöttkor főként a református és a szigorú református gyülekezetek munkacsoportjai vettek részt, akik már korábban is kapcsolatban álltak a romániai magyar református egyház gyülekezeteivel, és anyagi segítséget is nyújtottak nekik. Azonban hamarosan független református, németalföldi református és keresztyén-református csoportok is csatlakoztak a mozgalomhoz. Az SRBN-hez tartozó csoportok köre ettől azonban alig változott. Az idők folyamán néhány szárnyvonal mégis más fővonalhoz kapcsolódott.

Más feladók és más címzettek

A SRBN alapszabályzata értelmében a részvétel független volt a csoportok felekezeti hovatartozásától. Ezért az idők folyamán csatlakoztak az alapítványhoz a remonstráns testvériség csoportjai, néhány csoport a baptistáktól és az

---

¹⁶ Wim Stougie: *Samen kerk zijn in Europa* [Egyházak együtt Európában]. In: *Brochure Europa*, 4–6.

¹⁷ Sally van de Graaf-Leentfaar: *Dubbele nationaliteit* [Kettős állampolgárság]. In: *Brochure Europa* 2004, 18–20.

¹⁸ *De Stichting Roemenië Beraad Nederland. Korte geschiedenis* [Az SRBN rövid története]. 2002. In: Sally van de Graaf-Leentfaar irattára.

evangelikáloktól, sőt néhány római katolikus alapítvány is. Ugyanígy jelentkezett néhány csoport a polgári közösségek részéről. 2003-ban azonban még mindig a protestáns háttérű csoportok alkották a SRBN-hez tartozók többségét.

De nemcsak a feladók köre változott, hanem a címzetteké is. Amikor 1993-ban megbízható partnerekre volt szükség a segélyek fogadásához, illetve a szükség feltérképezéséhez, elsősorban a lelkészekre lehetett számítani. Emiatt a segélyszállítmányok kezdetben a parókiákra érkeztek. Ennek egyik mellékhatása volt a növekvő bizalmatlanság és féltékenység. Olykor a gyülekezet vált bizalmatlanná a lelkésze iránt, de féltékenység támadt a gyülekezetek és a lelkésze között is. Egyes lelkészeket az emberek már csak „holland papok”-ként emlegettek. Egy magyar lelkész egyszer azt mondta, hogy *„amikor egy gyülekezet lelkészt választ, a presbitériumot már nem az érdekli, hogy az illető hogyan prédikál, vagy hogy gondosan végzi-e a szolgálatát, hanem az, hogy beszél-e idegen nyelvet, és hogy vannak-e megfelelő kapcsolatai, mert ez hoz pénzt a házhoz.”* A SRBN éppen emiatt felhívta a csoportok figyelmét arra, hogy a segélyezésnél igyekezzenek egyre kevésbé igénybe venni a lelkészeket.¹⁹

Újabb változást jelentett, hogy a segélyezés most már nem kizárólag a romániai magyar református gyülekezetekre irányult, ahogy az a kezdetekkor történt. A remonstráns testvériség és a németalföldi Protestáns Szövetség a magyar unitárius egyház gyülekezeteivel keresett testvérkapcsolatot.²⁰ Kapcsolatok jöttek létre román evangelikális és baptista gyülekezetekkel is, nemcsak Erdélyben, hanem Moldvában és Havasalföldön is. Egy későbbi áttekintésben részletesebben is kitérünk ezekre a kapcsolatokra.

Újabb kapcsolatfelvétel az országos diakóniával

Örömteli fejleményként a 2000. évben ismét jó kapcsolat alakult ki az SRBN és a Samen-op-Weg egyházak országos diakonátusával. Ugyanekkor kezdődött az együttműködés a Gyülekezeti Kapcsolatok Országos Munkacsoportja nevű szervezettel is, amely összehangolta és támogatta a Kelet- és Közép-Európa különböző egyházaiban zajló gyülekezeti kapcsolatokat.

---

¹⁹ *Reformatorsch Dagblad*, 17 maart 2003.

²⁰ Tina Geels lelképásztor előadása, 2007. március 17-én. (www.archief.zinweb.nl/de-unitarische-kerk-van-transsylvanie).

Anyagi segítségnyújtás

Az olyan országokban, mint az NDK, Csehszlovákia és Lengyelország a németalföldi csoportok rendszeres gyülekezeti kapcsolatokat hoztak létre az 1970-es és 1980-as években. A román Szekuritáté azonban hallani sem akart a szorosabb egyházi és gyülekezeti kapcsolatokról.

Sally van de Graaf így írt erről:²¹

„A 80-as évek végén a Nagy Gyula püspöknél tett látogatások visszatérő témája lett a »gyülekezeti kapcsolatok« kérdése. Az ilyen beszélgetés így zajlott le: Püspök: »Ugye tudjátok, hogy nálunk nem engedélyezik a gyülekezetek közti kapcsolatokat?«

Válasz: »Igen, tudjuk, Főtiszteletű úr.«»

Ezzel a téma le volt zárva.

A kívülálló furcsállhatta ezt a beszélgetést, de ennek is megvolt a maga jelentősége. A püspök, aki tudta, hogy a hivatalában minden valószerűség szerint lehallgatókészülék működik, teljesítette a Szekuritátétól, a román titkosszolgálattól vagy a vallásügyi államtitkárság inspektorától kapott feladatot, és azt mondta el, amit rábíztak. Nyilvánvaló, hogy a Szekuritáté már itt-ott hallotta az óra ketyegését.

Mi is tudtuk, hogy a beszélgetéseket lehallgatják, s ezért nem akartuk zárva hozni a püspököt azzal, hogy nyíltan vitát folytatunk vele. Egyúttal ez nekünk is jelzés volt arra nézve, hogy nem fog akadályt gördíteni elénk – mindaddig, amíg abból neki kellemetlensége nem származik.²²

Ennek ellenére már a romániai változások előtt mintegy hét helyen igazi gyülekezeti kapcsolat jött létre.²³ Erről az egyik németalföldi gyülekezetben a következőket jegyezték fel: *„A kapcsolatot már a kezdetektől gyülekezeti együttműködésként kezeltük, de látva a nagy szegénységet és nyomorúságot, az első öt évben leginkább az anyagi segítségnyújtásra fordítottuk a figyelmet.»*

Közvetlenül a romániai fordulat után a magyar gyülekezetekkel való kapcsolat elsősorban anyagi gyorssegélyekből állt. Kézenfekvő volt az is, hogy a SRBN-hez tartozó csoportok többsége a következő években részt vállalt az anyagi és

---

²¹ Van de Graaf-Leentfaar: *Gemeentecontacten*, 5.

²² Uo.

²³ Uo. *Gemeentecontacten*, 38–39.

pénzügyi támogatásból, hiszen ez teljes összhangban volt az SRBN alapszabályában rögzített feladatokkal.²⁴ Emellett Romániában még hosszú ideig alacsony maradt az életszínvonal. Dineke Rohaan 2003-ban azt nyilatkozta, hogy az országban a szegénység továbbra is nagy. „*A fiatalok elhagyják a falvakat, a munkanélküliség jelentős, egy romániai ember átlagos havi jövedelme körülbelül 100 euró.*”²⁵ Juhász Zoltán lelképásztor 2004-ben elmondta, hogy azon a vidéken, ahol ő szolgál, a mintegy 1200 lakosú faluban, „*az emberek 90%-a munkanélküli. A kilátástalanság miatt az emberek az italozáshoz menekülnek. Az utóbbi 14 év fejleményei sem adnak okot bizakodásra. Románia még mindig nem tekinthető jogállamnak, nagy a korrupció és a bürokrácia...*”²⁶

2004-ben még mindig 100 különböző Romániából érkezett igénylés szerepelt a SRBN feladat nyilvántartásában.²⁷ Egyébként az erdélyi magyar református egyház vezetősége is további anyagi támogatásért folyamodott. A SRBN-hez 2002-ben érkezett be a püspöki hivatal jegyzéke arról a 172 gyülekezeetről, amely képtelen eltartani a lelkészét, ezért segítséget kér Németalföldtől.²⁸ Az anyagi lehetőségek hiánya a kis erdélyi magyar református gyülekezetek aggasztó gondja.

Gyülekezeti kapcsolatok

Emellett észrevették a pusztán anyagi természetű segélyezés hibáit is. Ezt később valaki így fogalmazta meg: „*Ha mindkét kezében egy-egy táskát adomány van, nem tudjátok egymást átölelni.*”²⁹ Ezért váltás történt, amikor 1996-ban az SRBN keretében létrehozták a gyülekezeti kapcsolatok bizottságát, azzal a feladattal, hogy segélykérések és felajánlások figyelembevételével hangolja össze a németalföldi és romániai gyülekezetek közötti kapcsolatokat. Jóllehet ez a bizottság továbbra is az anyagi természetű kéréseket tartotta szem előtt. Ezzel szemben Sally van de Graaf 1997-ben a *Németalföldi és romániai községek gyülekezeti kapcsolatai* című dolgozatában és azonos című előadásában hangsúlyozta, mennyire fontos volna, ha az SRBN segítségével a teljes értékű gyülekezeti kapcsolatok

---

²⁴ Lásd az előbb a már említett SRBN alapszabályzatában, 2:1 cikkely.

²⁵ *Reformatorisch Dagblad*, 17 maart 2003.

²⁶ *Delen in gemeenschap* [Közösen osztozunk]. In: *Brochure Europa 2004*, Kerkinactie, 14–17.

²⁷ *Coördinatie nieuws maart 2005*. In: Dineke Rohaan irattára.

²⁸ Dineke Rohaan irattára.

²⁹ Jan Werner: *Ontmoeting*. [Találkozás] In: *Brochure Europa 2004*. Kerkinactie. 26.

irányában fejlődne a németalföldi és romániai protestáns gyülekezetek közössége. A gyülekezeti kapcsolatokat a következőképpen határozta meg:

„Két gyülekezet, amelyik együtt halad egymás felé Jézus nevében, akkor tudja egymást meggazdagítani, ha az Ő útját járja.” Az a gyülekezeti kapcsolat, amelyik a Biblia alapján az egész közösség erősítésére és bátorítására törekszik,

„magában foglal mindent, ami a gyülekezet léteéhez tartozik: a bizonyágtétel, igehirdetés és ünneplés, lelkigondozás és szeretetszolgálat, a kölcsönösség elve alapján [...]. A hátárainkon túl élő keresztyénekkal való kapcsolatunk alapja a mi kettős állampolgárságunkban rejlik (Fil 3,20). Az országok között nagy a különbség, főleg az anyagi jólét vonatkozásában, de ha a kapcsolatot a mi másik állampolgárságunk szemszögéből vizsgáljuk, akkor teljesen egyenrangúak vagyunk.”³⁰

A szerző szerint *„abban a gyülekezeti kapcsolatban, ahol a két gyülekezet között a gazdagság és a szegénység mély szakadéka tátong, ez nem zárja ki az anyagi támogatást, mint a hitbeli közösség egyik formáját. Az anyagi segítségnyújtás mindemellett csak az egymással való párbeszéd keretében gyakorolható úgy, hogy mind-egyik testvérgyülekezet a maga sajátos helyzetében engedelmeskedik az evangélium parancsának.”*

Ezt az álláspontot hangsúlyozta Juhász Zoltán is,³¹ aki szerint a magyar nyelvű gyülekezetek lelki megerősítésként fogadják az építkezés, renoválás, felújítás formájában érkező anyagi támogatást is. Orbán Lajos lelkipásztor³² szintén úgy vélte, hogy az anyagi támogatás és a lelki kapcsolatok úgy tekintendők, mint a gyülekezeti kontaktusok egymást kiegészítő formái. A gyülekezeti kapcsolat nem jelent feltétlenül gazdag és szegény közötti kapcsolatot. *„Nekünk arra kell törekednünk, hogy egymás belső gazdagságát keressük, szem előtt tartva a gyülekezet építését.”*

Dolgozatában Sally van de Graaf meglegéssel számol be arról, hogy az SRBN munkacsoportjai között végzett felmérése alapján fény derült arra, hogy 33 holland protestáns gyülekezet ápol teljes értékű kapcsolatot egy-egy romániai

---

³⁰ Sally van de Graaf-Leentfaar: *Dubbele nationaliteit* [Kettős állampolgárság]. In: *Brochure Europa 2004*. 18–20.

³¹ Zoltan Juhasz: *Deelen in gemeenschap* [Közösen osztozunk]. In: *Brochure Europa 2004*. Kerkinactie. 14–17.

³² *Nuttige gemeentecontacten* [Hasznos gyülekezeti kapcsolatok]. In: *Brochure Europa 2004*. Kerkinactie. 28–17.

magyar testvérgyülekezettel. Az SRBN keretében egyre több gyülekezetet bátorítanak arra, hogy ilyen testvérgyülekezeti közösségre lépjen. A 2004-ben rendezett körzeti napokon Van Dijk és Démoed úr egy-egy előadást tartott a következő témáról: hogyan találjuk meg romániai testvérgyülekezeteinkkel való kapcsolatunkban a lelki és az anyagi segítségnyújtás közötti egyensúlyt?³³ A testvérgyülekezeti kapcsolatok keresésére bátorított az időközben létrejött Németalföldi Protestáns Egyház új törvénykönyve 2004-ben: „*Ahol csak lehet és szükséges, a gyülekezet keresi az ökumenikus együttműködést más országokban élő gyülekezetekkel*”, valamint „*Ezeknek a kölcsönös kapcsolatoknak az a célja, hogy egymás szolgálatára legyenek a hit elmélyítésében és erősítésében, az ökumenikus távlatok kiszélesítésében és feladataik világméretű megoldásában.*”³⁴

A gyorssegélytől a strukturális segítségig

Az SRBN tízéves jubileuma alkalmával a Reformatorisch Dagblad című napilap fejlécén ez volt olvasható: „*A nagy szállítmányok ideje lejárt.*” A Volkskrant című napilap szemléletesebben fogalmazott: „*Plüssmacik és használt ruhák már nem mennek Romániába.*” Valóban így volt. Romániának egy pár éve már nem volt szüksége lélekmelegítő segélyszállítmányokra, melyeknek az 1990-es években nagy keletjük volt. Románia szigorúbb szabályozást vezetett be a segélyszállítmányokra nézve, mert el akarta kerülni a fertőzésveszélyt a használt ruhák, illetve a lejárt élelmiszerek miatt, de leginkább azért, mert meg akart szabadulni a szegény ország imázsától, tekintettel az Európai Unióba való közeli belépésére. Ugyanakkor kész volt arra, hogy elfogadjon komolyabb pénzbeli és anyagi segítséget.

A legtöbb munkacsoport és alapítvány időközben már változtatott a segélyezési stratégiáján. A következő kimutatásból megismerhető, mi volt ez a másfajta segélyezés azokban a kapcsolatokban és segélyezési tervekben, amelyek az SRBN-csoportok és alapítványok keretében működtek.

---

³³ *Coordonatienieuws maart 2005*. In: Dineke Rohaan irattára.

³⁴ Respectivelijk Ordinatie 8, artikel 5, lid 3 en Ordinatie 14, artike 7, lid 4.

Románai kapcsolatokkal rendelkező munkacsoportok, alapítványok és magánszemélyek 2003-ban³⁵

Az SRBN által összeállított lista szerint 2003-ban 250 volt azoknak a csoportoknak, alapítványoknak és személyeknek a száma, akik, illetve amelyek kapcsolatokat tartottak romániai gyülekezetekkel, és e csoportok résztvevői 505 akciótartást működtettek.³⁶ Egyes csoportok neve többször is előfordul a listán, mivel ezek több segélyprogramban is részt vettek.

A lista

Az SRBN keretében működő résztvevők listájából kiderül, hogy 197 németalföldi falu vagy város ápol testvéri kapcsolatot romániai gyülekezetekkel vagy településekkel. Negyven németalföldi helységben azonban több csoport és/vagy alapítvány tevékenykedik. 103 németalföldi helységből több segélyprogramot és testvérkapcsolatot működtetnek.

A 250 holland munkacsoport egyházi, ill. polgári háttere a következő. Ötvenhat csoport, alapítvány háttere ismeretlen. Református volt 54; Samen op Weg csoport 41; felekezeti 19; szigorú református 18; németalföldi református 17; keresztyén református 14; polgári 9; független református 7; baptista 6; evangélikál 5; magánszemély 3; református, szigorú református, keresztyén református 1; pünkösdista 1; római katolikus 1; remonstráns 1; független evangélikál 1.

A listán említett 505 projektum résztvevőinek felekezeti háttere a következő: református 115, ismeretlen 100, Samen op Weg 62, szigorú református 41, németalföldi református 40, felekezeti 39, független református 28, keresztyén református 21, baptista 18, polgári 12, evangélikál 8, református, szigorú református, keresztyén református 3, független evangélikál 3, pünkösdista 2, remonstráns 2, magánszemély 2, római katolikus 1.

---

³⁵ Mivel a dolgozat célkitűzéséhez nem tartozik a csoportok és személyek név szerinti felsorolása, ezért sajnós el kell tekintünk ettől.

³⁶ Ez a lista sajnós nem teljes. Ez a tényállás kiderül azokból a listákból, melyet SRBN-napok alkalmával a résztvevők ismertettek. Személy szerint én még több résztvevő nevével tudok. Azoknak a hollandiai munkacsoportoknak a száma, amelyek Romániában tevékenykedtek, és a SRBN tagjai voltak sokkal nagyobb, mint az említett 250. Ezenkívül voltak olyan csoportok is, amelyek nem tartoztak a SRBN keretébe, de romániai magyar gyülekezetekkel tartottak fenn kapcsolatot.

A lista alapján kimutatható, hogy 2003-ban legkevesebb 258 magyar gyülekezetnek és/vagy helységnek volt németalföldi partnere, s ezekben összesen 442 segélykapcsolat és/vagy segélyprogram működött. Több olyan város volt, amelyekben sok kapcsolat vagy program működött: Sepsiszentgyörgyön 10, Marosvásárhelyen 14, Nagyváradon 16 és Kolozsváron 19.

Az 505 projekt és kapcsolat közül 61-et román helységekkel tartottak fenn. Ezek közül 21 egy-egy németalföldi polgári község kapcsolata volt. Két további gyülekezeti kapcsolat esetében, mely közül az egyik baptista háttérű volt, anyagi segítségről volt szó, valamint különböző programokról, mint például ifjúsági és gyermekgondozásról, egészségügyről, építkezési, mezőgazdasági, oktatási segítségnyújtásról, valamint fogyatékosok gondozásáról.

Mindent figyelembe véve a 2003-ban fenntartott kapcsolatok és projektek jellege a következő volt: általános segítségnyújtás 222, ifjúsági és gyermekgondozás 71; egészségügy 50; mezőgazdaság 36; gyülekezeti kapcsolat 31; építkezés 24; oktatásügy 18; idősgondozás 10; románok 8; üzlet működtetés 7; szállítás 5; gyermekgondozás 4; faluközösség 4; fogyatékosok gondozása 3; koordinálás 1; ipari tevékenység 1; bentlakás 1; fűrészüzem 1; turizmus 1; oktatás 1.

Az SRBN tevékenységének befejezése

2007-ben Románia belépett az Európai Unióba. Az SRBN vezetősége tanácskozott és arra a következtetésre jutott, hogy az SRBN-nek többé nem, vagy csak nagyon keveset tud segíteni a Románia-csoportoknak, tekintettel a digitalizáció elterjedésére, Románia EU-ba való felvételére és arra, hogy megszüntette az ellenőrzést az országhatárokon stb. Nagyon sok Románia-csoport megtalálta saját közvetlen összeköttetését a romániai partnerével, és azok az új csoportok, amelyek kapcsolatot kerestek, segítséget kaphattak valamelyik már működő csoporttól, de közben már a világhálón is sok tájékoztatást el lehetett érni.

Ezért határozta el az elöljáróság, hogy az alapítványt felszámolja. Az SRBN 2008. március 8-i országos összejövetele volt az utolsó hivatalos gyűlés. Az alapítvány működése hivatalosan 2008. december 31-én szűnt meg. Az értékes és sokak által nagyra értékelt Románia-kézikönyvet 2008. június 1-ig őrizték meg.

Az alapítvány vezetői kifejezték azon reményüket, hogy a Románia-csoportok addig maradhatnak Romániában, amíg szükség van szolgálatukra, és pozitív fejleményként értékelték azt, hogy az SRBN-csoportok szükségtelessé tették az

SRBN alapítvány további működését. Ez pedig azt jelentette, hogy az SRBN nagy-szerűen megvalósította célkitűzéseit.³⁷

Szükséges megemlíteni még valamit, amiről nem esett szó a 2003-as összefoglalóban. Komoly tényként állapíthatjuk meg, hogy a munkacsoportokban és alapítványokban egyre több személy vett részt a segélyezési munkában és a kapcsolattartásban. Ez azt jelenti, hogy nem számítva a polgári közösségekből jött néhány csoportot, többezernyi önkéntesről beszélünk, akik mindenféle ellenszolgáltatás nélkül vettek részt ebben a kapcsolatépítő munkában. Mindez csodálatra és hálára kell, hogy indítson minket!

Az SRBN alapítvány keretében is minden munkát Isten dicsőségére végeztünk. Remélem, nem sértek meg senki azáltal, ha tisztelettel említtem Dineke Rohaan nevét, aki 15 éven keresztül az SRBN teljes fennállása folyamán aktívan részt vett a szervezési, a koordináló és a tájékoztatási tevékenységben. Jogosan érdekelte ki ezért 2015 áprilisában a királyi kitüntetést, az Orániai-Nassau Rend lovagi fokozatát.

Mint alkalmas eszköz...

Az SRBN tízéves fennállása alkalmával tartott előadásban mondtam azt, amit itt az SRBN története és munkássága áttekintő ismertetésében most újra szívesen leírok: *„Hölgyeim és uraim, senki ne csodálkozzon, ha azt mondom, hogy az SRBN az ember műve. De személy szerint nagyon úgy érzem, hogy mindebben valaki Más, egy Másik hatalom keze is benne volt.”*

15 éves fennállása alatt az SRBN azzal az igyekezetével, hogy kapcsolatokat építsen a németalföldi emberek és a romániai magyarok és románok között, alkalmas eszköznek bizonyult (2Tim 2,21) az ő kezében, ennek a másik hatalomnak a kezében.

---

³⁷A résztvevők számára írott levél, melyet az SRBN megszűnése alkalmából írtak 2007. november 30-án. Dineke Rohaan irattára.